

Tematický okruh č. 28: SVETOVÁ DRÁMA PO ROKU 1945

V tomto okruhu sa treba zamerať na **3 témy**, všetky sú spracované v *Zmaturuj z literatúry*:

1. Americká psychologická dráma (s. 159 – 160)
2. Absurdná dráma (s. 160 – 161)
3. Epické divadlo (s. 158)

1. Americká psychologická dráma

Dramatici sa zameriavajú predovšetkým na medziľudské vzťahy, partnerské, rodinné; často zobrazujú krízu rodiny, pretváрку, povrchnosť vzťahov. Snažia sa preniknúť do psychiky postáv, preto psychologická dráma.

Autori:

Tennessee Williams

psychologická dráma **Električka zvaná túžba** (s. 159 – v strede + bočný stĺpec)

Arthur Miller

psychologická dráma **Smrť obchodného cestujúceho** (s. 160 aj stĺpec naboku)

2. Absurdná dráma

Znaky absurdnej drámy s. 160

Autori:

Samuel Beckett

absurdná hra **Čakanie na Godota** (s. 161)

+ referát (D. Báňová, 4. B)

Samuel Beckett

Čakanie Na Godota

- 1) **Autor – Samuel Beckett** je írsky prozaik a dramatik (tvoriaci v angličtine aj vo francúzštine), jedna z určujúcich osobností literárnej avantgardy 20. storočia a významný tvorca tzv. absurdného divadla
- 2) **Názov diela – Čakanie na Godota** – v diele ide o to, že dvaja klauni čakajú na Godota, pritom vôbec nevedia čo alebo kto je Godot, možno spasenie a vykúpenie z ich neperspektívneho života; z angličtiny GOD = BOH, teda čakanie na boha
- 3) **Literárna forma** – próza

Literárny druh – dráma

Literárny žáner – absurdná dráma (tragikomédia); vonkajšia kompozícia = dielo sa člení na 2 dejstvá, dialógy a scénické poznámky

- 4) **Miesto deja** – cesta so stromom

Historický čas – nie je určený

Epický čas – 2 dni

5) **Rozprávač** – chýba rozprávač

6) **Postavy**

- Vladimir (Gigi)
 - Estragon (Gogo)
 - dvaja tuláci (klauni), ktorí sa neustále rozchádzajú a schádzajú. pričom spolu čakajú na príchod Godota. Majú veľmi blízky vzťah- dobre a dlho sa poznajú a síce si niekedy pekne lezú na nervy, navzájom sa potrebujú. Ich rozhovory bývajú nezmyselné a neduchaplné. Aj napriek tomuto sa však dá povedať, že Vladimír je z tejto dvojice rozumnejší, zatiaľ čo Estragon je ten zmätenejší a nerozhodnejší
 - Godot
 - je postava, ktorá sa v hre vôbec neobjaví, nevieme kto je, ani prečo ho Vladimír s Estragonom čakajú. (Môžeme sa však domnievať, že symbolizuje akési spasenie, či vykúpenie, na ktoré tieto postavy čakajú)
 - Pozzo (pán) a Lucky (služobník)
 - ďalšia dvojica, ale tentokrát vo vzťahu pán (Pozzo) a služobník (Lucky). Pozzo vodí Luckyho na povraze a Lucky na sebe vláči množstvo Pozzovej batožiny, ktorá ho ťahá k zemi. V prvom dejstve je Pozzo na Luckyho veľmi surový a vyhlasuje, že jeho sluha je od neho závislý a povýšenecky sa správa aj k tulákom. V druhom dejstve Pozzo oslepne a Lucky onemie- a síce Pozzo stále vláči Luckyho na povraze a tvári sa ako jeho pán, v podstate Luckyho iba nasleduje a keď spadne Lucky, stiahne so sebou aj svojho pána.
 - Chlapec
- 7) ktorý príde v prvom aj v druhom dejstve s odkazom od Godota že dnes večer nepríde, ale určite príde zajtra.
- Dejový plán diela** - Dielo nemá nijakú dejovú líniu- je zložené iba z obrovského množstva nezmyselných a nesúvisiacich dialógov

Kompozičný postup – chronologický

8) **Významový plán diela** = toto dielo nemá jednoznačnú hlavnú myšlienku, iba navádza čitateľa, aby rozmýšľal a odpovedal si sám na mnoho otázok, ktoré vyplývajú z textu. 2 klauni predstavujú pasivitu, nič nerobia iba čakajú na niečo, možno na zázrak. Je na divákovi, ako si dej vysvetlí, ako ho pochopí, pretože okrem nejasných dialógov má aj otvorený koniec, kedy sa chcú hlavné postavy

obesiť na nohaviciach, ktoré sa však roztrhnú a tak sa rozhodnú, že ostanú stáť, čakať.

9) Jazykové štýly:

- Hovorový – vyskytuje sa v celom diele

Vladimír: Tak to je Lucky?

Pozzo: Nerozumiem.

Vladimír: A vy ste Pozzo?

Pozzo: Pravdaže som Pozzo.

Vladimír: Tí istí čo včera?

Pozzo: Čo včera?

Vladimír: Včera sme sa stretli. (pauza) Nepamätáte sa?

Pozzo: Nepamätám sa, že by som sa včera s niekým stretol. A zajtra sa nebudem pamätať, či som niekoho stretol dnes. Nerátajte so mnou, keď sa potrebujete dačo dozvedieť. A dosť už o tom. Hore sa!

Slohové postupy:

- Rozprávací

Vladimír: Aspoň nám prešiel čas.

Estragon: Aj tak by prešiel.

Vladimír: Áno. Ale nie tak rýchlo.)

- Úvahový

Vladimír: Čo urobíme tu a teraz, o tom treba premýšľať. Máme šťastie, že to vieme.

Áno, v tomto nesmiernom zmätku je len jedno jasné: čakáme, že príde Godot.

Estragon: To je pravda.

- 10) Subjektívne hodnotenie** – podľa môjho názoru, to bola veľmi zaujímavá kniha, človek však musí prísť takémuto žánru na chuť. Ja som mu moc neprišla, pretože celé dielo bolo monotónne, bez zápletky. No páčil sa mi koniec, pretože nie je veľa diel, ktoré majú v podstate otvorený koniec. V tomto prípade si môžem ja domyslieť, ako sa celý príbeh skončí a tiež si môžem sama predstaviť, vymyslieť, kto je vlastne spomínaný Godot.

Friedrich Durrenmatt (s. 160)

divadelná hra **Fyzici**

Komédia v dvoch dejstvách s detektívnou zápletkou. V luxusnej psychiatrickej liečebni doktorky Mathildy von Zahnd sa „liečia“ traja „šialení“ fyzici:

Herbert Georg Beutler – Isaac Newton, Ernst Heinrich Ernesti – Albert Einstein, Johann Wilhelm Möbius – August Ferdinand Möbius.

Každý z nich postupne zavraždí jednu ošetrovateľku. Urobia tak pre zistenie, že ošetrovateľky ich prezradia. Všetci traja sú totiž normálni. Beutler a Ernesti prišli do sanatória pod zámienkou choroby, aby získali geniálneho Möbia a prisvojili si jeho výskum. Möbius žije v ústave už 15 rokov a jeho výskumy by umožnili ovládnuť svet a ohroziť ľudstvo, práve preto sa tu ukrýva a v ústave pre duševne chorých sa cíti bezpečne a „normálne“. Napokon sa spolu dohovoria a volia si doživotný pobyt v sanatóriu. Ukáže sa však, že ich obeť je zbytočná. Doktorka Mathild von Zahnd odhalí ich tajomstvo, získa kópie Möbiových záznamov a jej cieľom je ovládnuť svet. Divadelná hra je napísaná v klasickej forme jednoty miesta, času a deja, kombinuje detektívny príbeh s groteskou. Je to podobenstvo o súčasnej vede a politike a nastoľuje problém morálnej zodpovednosti vedcov a mocenského zneužitia vedy.

Hra má zápletku, ani dialógy postáv nie sú nezmyselné ako v Čakaní na Godota. Absurdný je napríklad fakt, že vedec nájde útočisko v blázinci, tu sa cíti slobodný, môže konať a hovoriť bez zábran. Najväčším bláznom je doktorka – psychiatricka.

Ukážka:

MÖBIUS:

(...) Dostali sme sa na koniec našej cesty. Ale ľudstvo nie je ešte tak ďaleko. Sme odtrhnutým predvojom, nikto nejde za nami, uviazli sme v prázdnote. Naša veda sa stala strašnou, bádanie nebezpečným, poznanie vražedným. Nám fyzikom zostáva už len kapitulácia pred skutočnosťou. Ešte nedorástla na našu úroveň. Keby sa tak stalo, priviedli by sme ju k záhube. Musíme svoje poznanie vziať späť – a ja som to urobil.

(...) Mojou jedinou šancou je, aby ma tu nikto neobjavil. Len v blázinci sme slobodní. Už len v blázinci máme dovolené myslieť. Na slobode sú naše myšlienky výbušninou. (...) Bud' zostaneme v blázinci, alebo sa zblázni svet. Bud' si vyhodíme ľudí z pamäti, alebo ľudstvo vyletí do vzduchu.

3. Epické divadlo

Znaky s. 158

Autor:

Bertold Brecht

dráma **Matka Guráž a jej deti** (s. 158)